

Prijsvorming en macht in de keten

LEI Boerinnendag 2014

22 oktober 2014, Katja Logatcheva

Overzicht

- Wat is marktmacht?
- Is er sprake van marktmacht?
- Invloed op prijsvorming in de keten.
- Hoe kan je je positie verbeteren.

Wat is marktmacht?

Inkoopmacht: marktmacht aan de *inkoopzijde* van de markt.

Dominante *inkoper* kan het volgende afdwingen:

- Lagere prijzen gegeven een bepaald kwaliteitsniveau;
- hogere kwaliteit gegeven een bepaalde prijs.

Verkoopmacht: marktmacht aan de *verkoopzijde* van de markt.

Dominante *verkoper* kan het volgende afdwingen:

- Hogere prijzen gegeven een bepaald kwaliteitsniveau;
- Lagere kwaliteit gegeven een bepaalde prijs.

→ Marktmacht en prijsvorming: prijsniveau, prijsniveau elders in de keten

Wat is marktmacht?

De marktmacht is m.n. afhankelijk van:

1. Marktaandelen aan de inkoopzijde markt.
2. Marktaandelen aan de verkoopzijde markt.
3. Overstapkosten.
4. Hoe belangrijk is het product in de totale aankopen?
5. Een leverancier heeft een product met unieke kenmerken die de koper in staat stellen zich te onderscheiden.
6. Aanwezigheid van een vervangend product.

Bezit marktmacht $\neq$ misbruik marktmacht!

Is er sprake van marktmacht?

Het spel van vraag en aanbod:

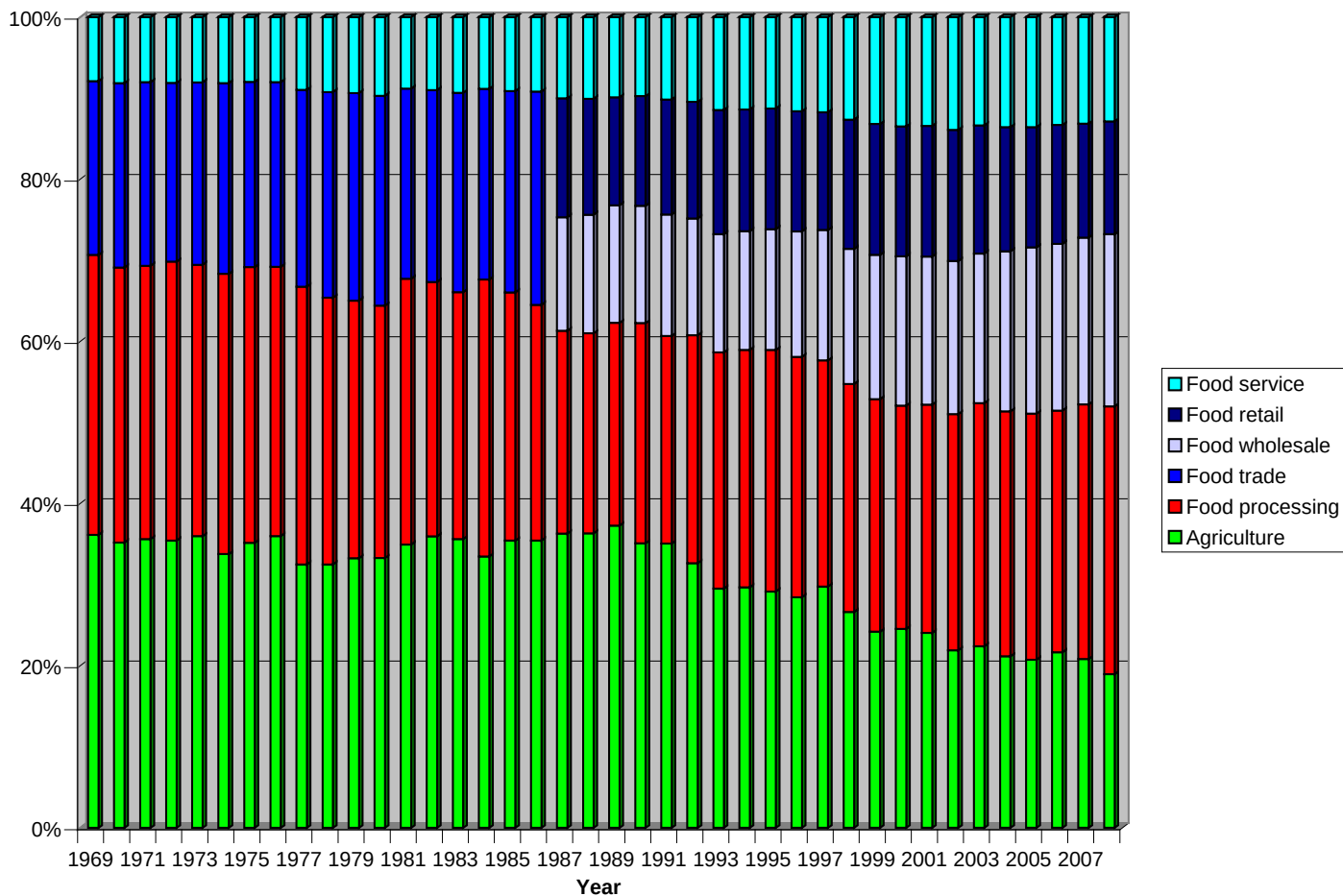
- Overaanbod = lage prijzen
- Krapte op de markt = sterk hoger niveau prijzen op boerderij niveau:

Eieren 2012

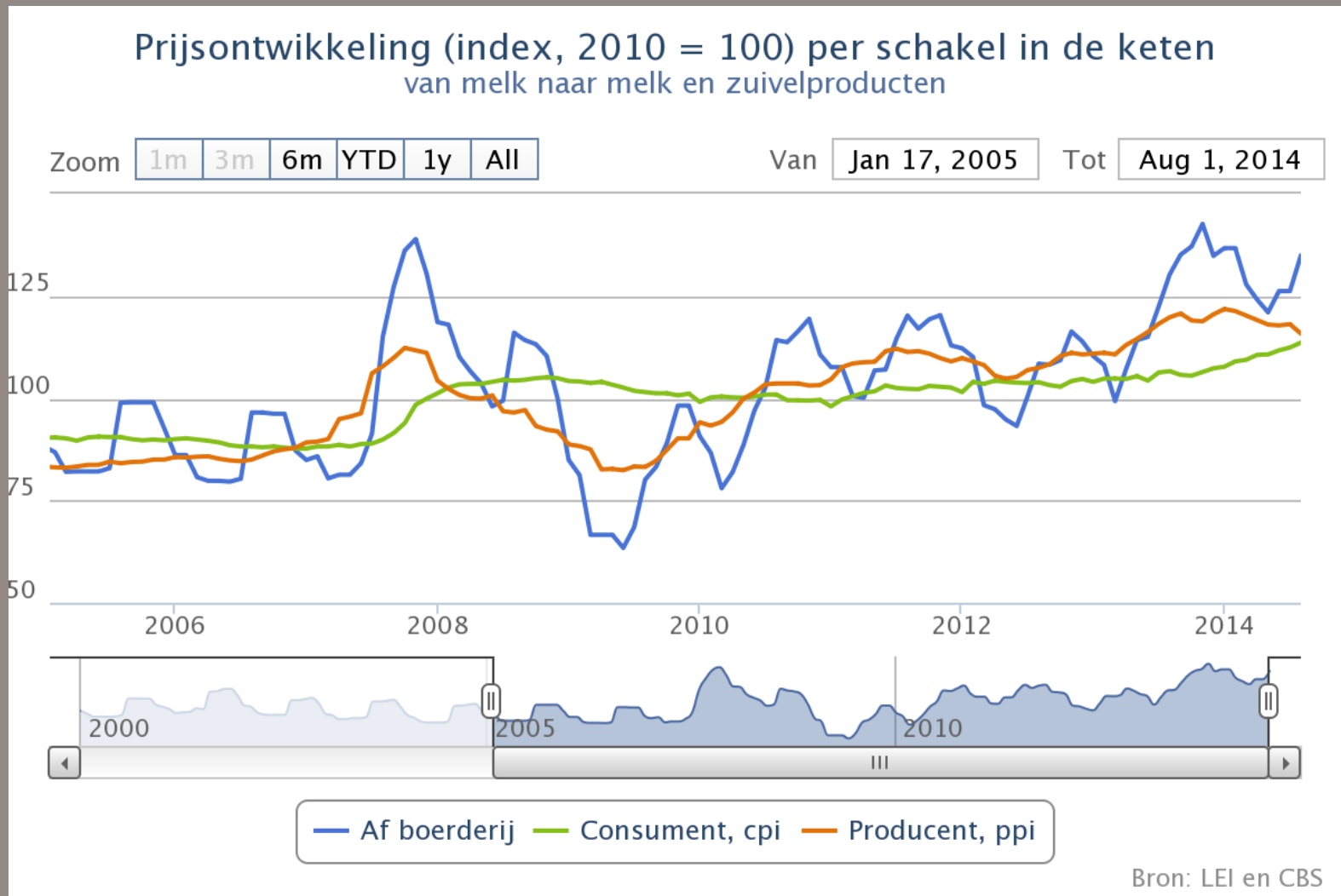
Aardappelen 2013

Is er sprake van marktmacht?

Verdeling toegevoegde waarde 1969-2008

Is er sprake van marktmacht?

Wat is marktmacht?

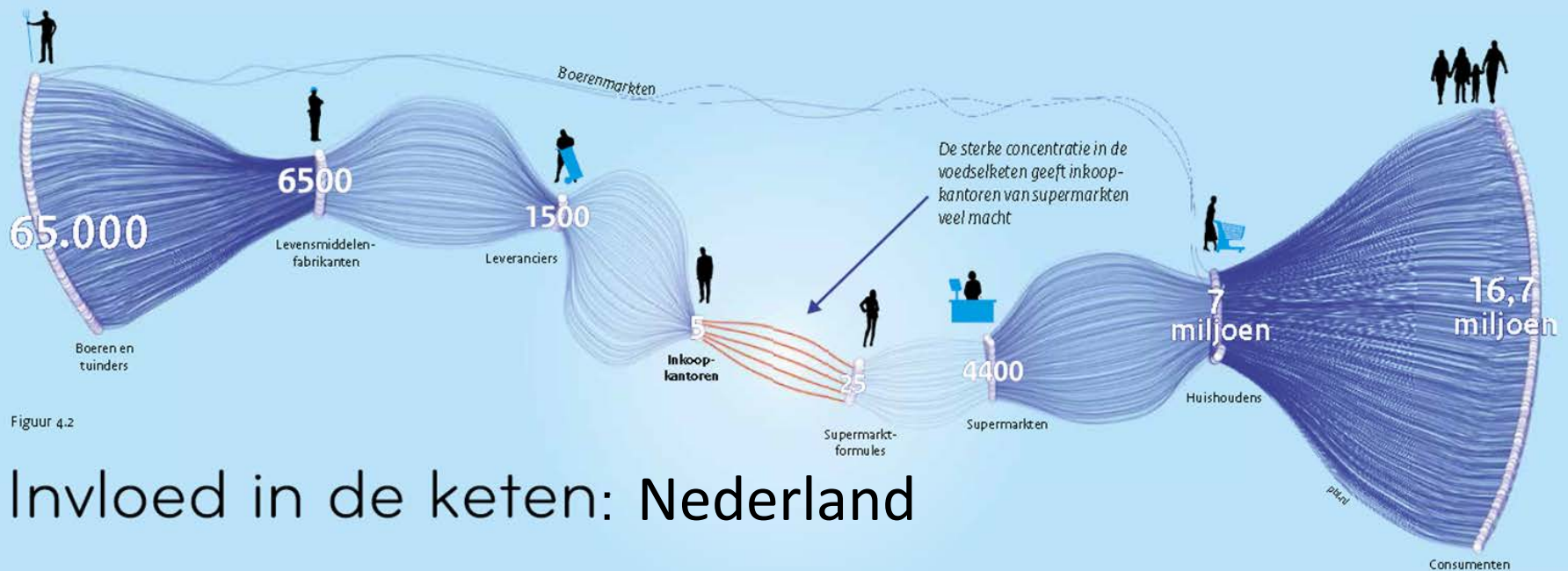
De marktmacht is m.n. afhankelijk van:

1. Marktaandelen aan de inkoopzijde markt.
2. Marktaandelen aan de verkoopzijde markt.
3. Overstapkosten.
4. Hoe belangrijk is het product in het totale aankopen?
5. Een leverancier heeft een product met unieke kenmerken die de koper in staat stelt zich te onderscheiden bij zijn klanten.
6. Aanwezigheid van een vervangend product.

Bezit marktmacht $\neq$ misbruik marktmacht!

Invloed op prijsvorming in de keten

Figuur 4.2

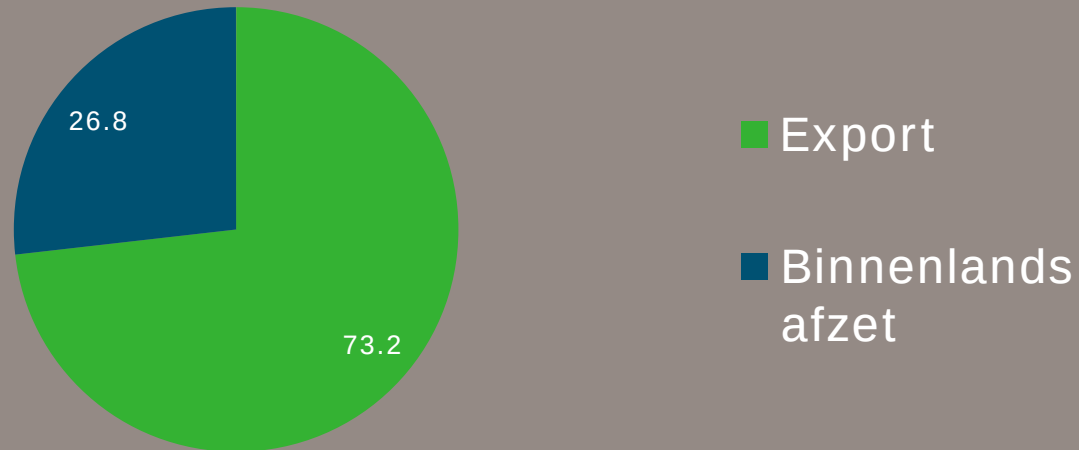
Invloed in de keten: Nederland

Bron: PBL, 2012

Invloed op prijsvorming in de keten

Maar...

**...Bijdrage in bruto toegevoegde
waarde van het agrocomplex in 2011,
in %**

Bron: M. van Leeuwen et al. 2014

Hoe kan je je positie verbeteren?

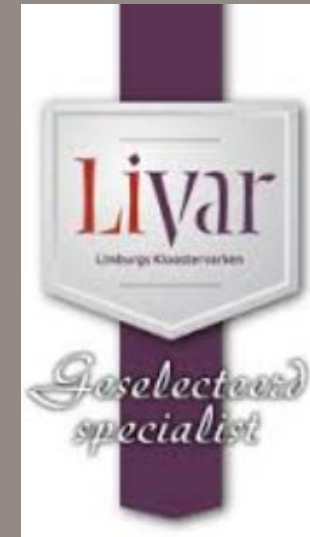
1. Verbeteren van productieproces: goedkoper produceren
= lagere prijs kunnen vragen = vragers naar je
toetrekken

-/- Anderen leren bijna net zo snel en hebben vaak
dezelfde technologie tot hun beschikking.

-/- Efficiënter produceren leidt tot meer produceren. De
belangrijkste afzetmarkten (Nederland, Duitsland..) zijn
verzadigd: er komen geen grote aantallen consumenten
en de vraag zal in de toekomst echt niet explosief groter
worden op deze markten.

Hoe kan je je positie verbeteren?

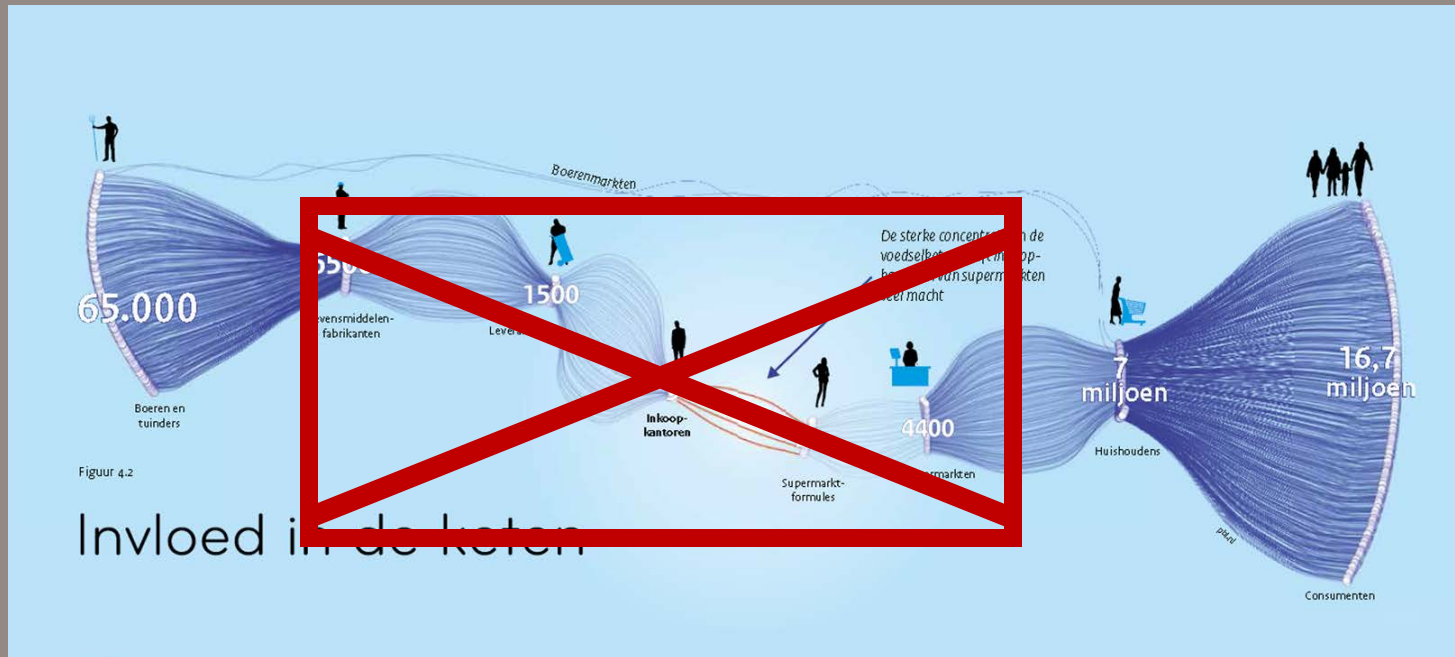
2. Jezelf onderscheiden door een nieuw (nét anders, nu wél met een verhaal...) product.

-/- €€, de know-how..

Hoe kan je je positie verbeteren?

3. Verander de keten: sla een stuk over.

-/- €€, de know-how..

Hoe kan je je positie verbeteren?

Hoe kan je je positie verbeteren?

4. Zoek nieuwe afzetmarkten: nieuwe afzetmarkten buiten Europa, andere afzetkanalen binnen Europa, nieuwe toepassingen van je product.

-/- €€, de know-how.

Lange termijn: happy end voor de Nederlandse boer?

Toekomstprojecties Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties:

- In 2040 34% meer (rijkere?) bevolking, meer voedsel nodig in de toekomst!
- Het ontginnen van nieuwe natuurlijke bronnen om aan de vraag te voldoen is een moeizaam proces.

→ Producenten die efficiënt en duurzaam voedsel kunnen produceren, zullen in de toekomst in het voordeel zijn.

Vragen??

